

odporují stipulacím mezinárodní smlouvy (která je součástí ústavy), jsou také jen zrušitelné ústavním soudem, t. j. platí až do svého zrušení. Ale přesto se domnívám, že slovní znění smlouvy (ústavy) vyžaduje plně bezúčinnosti aktů jí odporujících. Slova »proti nim nebude mítí moci« (ne prévalent) vylučují, aby třeba jen dočasně akty, které stipulacím odporují, těmto derogovaly (t. j. měly více moci), aniž by taková derogace mohla být odstraněna s účinky *ex tunc*.

Je pravda, že podle důvodové zprávy § 106 nemá mítí § 106 (1) bezprostřední (derogační) působnosti. (Proti výtce *Hoetzelově*, že má argumentace ohledně znění důvodové zprávy je bludná, nemohu se hájiti, ježto H. neuvádí, v čem je bludná). Ale trvám na tom, že vyloučení derogační působnosti není vyjádřeno ve znění § 106 (1). Slova »se neuznávají« svědčí spíše pro bezprostřední působnost. Uznáváti nebo neuznáváti lze zajisté také něco, co v přítomnosti existuje, nikoliv jen něco, co nad v budoucnosti teprve vznikne. Je dokonce přirozenější mluvit o neuznávání výsad existujících než o neuznávání výsad, které by snad zákonodárství v budoucnosti zřídilo. V žádném případě však slova »se neuznávají« nevylučují bezprostřední působnost, proti které ostatně sám *Hoetzel* v zásadě nikterak, jak shora uvedeno, nebojuje. Souhlasím však s *Hoetzelem*, že bezprostřední působnost věty o všeobecné rovnosti naráží v praxi na různé potíže. Konečně mám pochybnosti, bylo-li by možno při vyloučení bezprostřední působnosti tvrditi, že zásada rovnosti váže orgány aplikace práva tam, kde rozhodují podle volného uvážení, takže její nedbání by zakládalo porušení subjektivního práva na rovnost (srovnej známý nález nejvyššího správního soudu Bohuslav č. 4241).

Budiž mi konečně prominuto, že v tomto referátu nakonec reaguji na *Hoetzelovu* výtku, že jsem vytrhl z jeho Soudních kontrol (str. 25.) výrok o *ryzím* volném uvážení, ale přehlédl jeho výklady na str. 26. K tomu poznamenávám, že jsem výklady na str. 26 nepřehlédl. Neviděl jsem však v nich nic, co by vylučovalo mé tvrzení, že *W. Jellinek* posuzuje vztah mezi volným uvážením a subjektivním právem poněkud jinak než *Hoetzel*. Je známo, že *W. Jellinek* uznává celou stupnici t. zv. vnitřních mezi volného uvážení, jejichž překročení může znamenati porušení subjektivního práva, takže *Andersen* (Ungültige Verwaltungsakte, str. 281) prohlašuje: »Ein deutscher Pelizeibeamter muss sich schon gehörig in acht nehmen, wenn er einem Konflikt mit einer der »inneren« Grenzen *Walter Jellinek's* aus dem Wege gehen will.« Jde tu namnoze o meze, které se týkají i onoho »ryzího« volného uvážení, a k nimž patří vázanost úřadu zásadou rovnosti. Nemohl jsem z *Hoetzelových* výroků ze Soudních kontrol na jisto dovozovati, že by *Hoetzel* spatřoval v různém (neodůvodněném) nakládání při výkonu volného uvážení porušení subjektivního práva na rovnost. A o *toto porušení* subjektivního práva mně hlavně šlo. A že nejde *Hoetzel* při určování vázanosti orgánů správních zásadou rovnosti tak daleko jako *W. Jellinek*, je patrné i z jeho článku v počtě Háchově. (Viz příklad s hostinskou koncesí.)

Dr. J. Krejčí.

FONTES IURIS GENTIUM vydaly další svazek (serie A, sekce 1, svazek 2.), věnovaný nálezům stálého smírčího dvora v Haagu, vynesným v letech 1902—1928. Obor činnosti tohoto smírčího soudu se sice zmenšuje od ustavení stálého mezinárodního soudního dvora, ale jeho nálezy zůstávají důležitou pomůckou práva mezinárodního.

Nový svazek přidržuje se při zpracování látky zásad, kterých bylo užito při vydání svazku obsahujícího judikaturu stálého mezinárodního soudního dvora. Obsáhlá materie může být ovšem zvládnuta v přehledně knize pouze zhuštěním a vybráním hlavních zásad a soustavným jich seřazením. Tím nabývá tato publikace především vysoké orientační hodnoty odkazujíc pro podrobné studium jednotlivých otázek na příslušná rozhodnutí v plném textu nálezu i odůvodnění.

Stručný referát o takovémto díle omezuje se v podstatě na shrnutí obsahu knihy.

První díl tohoto svazku jest věnován materiálnímu právu mezinárodnímu a obsahuje v kapitole prvé právní věty vztahující se k základům mezinárodního práva, tedy k vymezení jeho pojmu, k zásadě rovnosti států, *bona fides*, vzniku mezinárodních norem, k všeobecným zásadám uznávaným v práv-

ních řádech súčastněných států, k ekvitě, k používání analogie a k řešení otázek souvislých s postupným vývojem norem mezinárodního práva. Druhá kapitola věnována jest poměru mezinárodního obecného i smluvního práva k právu jednotlivých zemí a platnosti práva jednotlivých zemí před soudy mezinárodními. Třetí kapitola pojednává o subjektech mezinárodního práva a to o všeobecném právním postavení jednotlivých států (neodvislost, územní svrchovanost, její výkon i povinnosti s ní spojené, suverenita se zřetelem k smlouvám) i zvláštních útvarů státních (státy spolkové a pod., státy odvislé). V kapitole čtvrté obsaženy jsou výtahy z judikatury o státní příslušnosti (dvojitý stát, občanství, ochrana státních příslušníků, průkaz stát. občanství, postavení osob právnických). Kapitola pátá věnována jest náležům vztahujícím se k území státnímu, jeho nabytí, ohraničení, zatížení služebnostmi, condominiumu a sporům územním. V kapitole šesté shromážděna jest látka týkající se rozsahu státní moci, práva cizozemců a úpravy těchto otázek, pokud jde o širé moře. Sedmá kapitola pojednává o zahraničních vztazích a zastupitelstvech států, osmá věnována jednostranným aktům státním (na př. notifikace opatření, k němuž není zapotřebí mezinárodní dohody, jiným státům). Další kapitola týká se mezinárodních smluv, jejich ratifikace, provádění a působnosti, doložky o největších výhodách, právního postavení jednotlivců, suspense smluv po dobu války, pojmu vyšší moci a zániku práv ze smluv plynoucích. V desáté kapitole jsou uvedeny všeobecné zásady výkladu smluv mezinárodních, zásady užitě pro výklad slovních výrazů i pro speciální jednotlivé smlouvy. Kapitola jedenáctá věnována jest náležům o porušení práva mezinárodního a ručení států. Konečně kapitola dvanáctá uzavírající oddíl o právu materiálním obsahuje nálezy, které se vztahují k válce a neutralitě.

Druhý díl jest věnován mezinárodnímu smírčímu soudnictví. Ve čtyřech kapitolách označených číslicemi XIII až XVI zpracovány jsou nálezy stálého smírčího dvoru týkající se základů mezinárodního smírčího soudnictví vůbec, jeho příslušnosti, řízení před ním a nalézání práva.

Konečně v dodatku připojeno jest 19 speciálních mezinárodních dohod o předložení konkrétních sporných případů soudu rozhodčímu.

Fontes Iuris Gentium plní i v tomto svazku svůj program: soustavně a přehledně zpracovati nesmírný materiál obsahující platné právo mezinárodní a tím umožniti rychlou orientaci. Důsledná soustavnost rozdělení látky i vzorná knižní úprava staly se již trvalou předností vědeckých velikých příruček v Německu vydávaných.

Ma.

JAN MERTL: POLITICKÉ STRANY, JEJICH ZÁKLADY A TYPY V DNEŠNÍM SVĚTĚ. Sociologické knihovny větší řady svazek IV. Nákladem »Orbis«, tiskařské, nakladatelské a novinářské společnosti akciové v Praze 1931. Stran XVI + 259 za Kč 45.—.

Politická strana je podle Mertla především společenskou organizací. Jejím základním účelem je úsilí o účast na politické moci. Kromě toho sleduje strana své cíle speciální, k jichž dosažení má jí právě pomoci politická moc. Poměr mezi politickými stranami a státem je velmi těsný. Můžeme přímo říci, že strany vykonávají určitou funkci státu a to funkci organizátora veřejného mínění při tvoření státní moci. Účast na politické moci ve státě, nebo úsilí o tuto účast jest společným znakem všech politických stran a proto ji možno pokládati za hlavní znak politického stranictví, jímž se odlišuje od jiných politických organizací. Politické strany vykonávají v dnešním státě nesmírně významnou funkci organizátora politického veřejného mínění. Ačkoliv politické stranictví vzniká jako důsledek demokratického parlamentarismu, přerůstá touto svou funkcí parlamentarismus a podržuje svůj význam pro mocenskou složku státního aparátu i v zemích s nedemokratickou státní formou (v diktatuře). Masovou povahou moderního státu jest určována i masová povaha moderního politického stranictví. Pro její vytvoření mělo podstatný význam zdemokratisování parlamentu. Teprve zdemokratisováním parlamentu nabývá stranictví nového funkčního významu, neboť nebývalým rozšířením voličské základny nastává nutnost organizačně zvládnout obrovské masy voličů a také roztřídit různorodé členy parlamentu v pevnější skupiny, jež by mezi sebou mohly uzavíratí politické kompromisy. Bez orga-